פט: החובל פרק שמיני בבא קמא

עין משפט נר מצוה

עג א ב מיי׳ פ״ד מהלכות חובל ומזיק הלכה יח סמג עשין ע טוש״ע ח״מ סימן תכז סעיף י:
עד ג ד מיי׳ פי״ז מהלכות אישות הלכה יט סמג עשין מח טוש״ע אה״ע סימן קה סעיף ד:
עה ה מיי׳ פ״ה מהל׳ עבדים הלכה טז סמג עשין מז טוש״ע יו״ד סימן רסז סעיף לח:

היא שחבלה בבעלה קשה דמזכין לאחר והכעל יכתוב בגלון שטר בשמו כדי שיגבה מבלתו ומירץ ר״י דכיון שאין הכתובה בשם האשה הרי הוא כאילו משהה אשתו בלא כתובה בעיניו להוציאה וא״ת כיון דכל גבי בעלה ודאי מחלה מאי קאמר לעיל אומדין כמה אדם רוצה ליתן בכתובה של זו כו׳ שום אדם לא יקנה אותה כיון דודאי מחלה ויכולין עדיס לומר מאי אפסדיך דקאמר לעיל אם טובת הנאה לבעל וי״ל דיכולה לעשות קיום במשכונות או בערבות או בגדר או בשטרה שלא תמחול אבל כאן אם יש לה תשלם ואם אין לה אין משועבדת לגיזק לעשות לו קיומים ל״ע:

ואפי׳ מחלה לגבי בעל לא מיפסד קמפסיד. וא״ת והא ודאי מיפסד קמפסיד דכי לא תמכור יגבה מבלתו אם תתאלמן או תתגרש וכשתמכור ותמחול לבעלה יפסיד הכל וי״ל כיון שעכשיו לא היתה נותנת לו כלום אפילו לא מחלה ממה שמחלה אינו כל כך הפסד כיון שלא יהיה לו כלום עכשיו ולאחר זמן נמי שמא תמות ויכשה בעלה:

כדנפישא בתובתה מחבלה. וא״ת מעיקרא נמי אייבי בנפישא כתובתה מחבלה דקאמר תזכין כתובתה בטובת הנאה ומיתיב ליה בחבלה וי״ל דנמקלת חבלה קאמר ואם תתאלמן או תתגרש יגבה השאר ממקום אחר:

בגון דלא נפישא כתובתה מכתובה דאורייתא. וא״ת והשתא היכי מתוקמא כר״מ והלא פוחת לה ממנה או ממאתים ובעילתו בעילת זנות לרבי מאיר (כתובות נד:) וי״ל (בגון) דהיא גורמת להפסיד לעצמה:

לא מפסיד עשרים וחמשה זוזי. ל״ג זוזי דלמאי דגרס זוזי ל״ל דאייבי בכתובה בתולה וכ״ה זוזי לוייס הס מאתים זוז מדינה ואיתא דברים אחרנים וחמשה (לעיל ד׳ ט׳: ושם) הוכחנו דמאתים של בתולה הס מאתים זוזי לוזי ס׳(והכא ל״ג זוזי) ולא מפסיד כ״ה היינו כ״ה סלעים של אלמנה ואף על גב דכתובתה דרבנן אין להקפיד על הא דנקט כתובה דאורייתא:

כשם שלא תמכור והיא תחתיו. פרש״י כשם שאין יכולה למכור כתובתה בעודה תחתיו כך לא תפסיד מכתובתה כלום בשביל שום חבלה וזקק שתזיק בעודה תחתיו ואין נראה לר״י דהא לעיל אמר ובכל דוכתי׳ תזכין לכתובתה בטובת הנאה ואפילו כשהיא תחת בעלה ונראה לר״י כשם שלא תמכור כשביל שחבלה בחברים בעודה תחתיו כדאמר לעיל לגבי בעלה ודאי מחלה כך לא תפסיד והיא תחתיו כלומר לא תמכור כתובתה לבעלה כשמוכרת להן בטובת הנאה של כתובה אבל לגבי בעל שמכרה לבעלה בטובת הנאה יגרשנה מיד וירוח הכל והיא תפסיד: **אמר** רבא **סיפא אתאן לבתובת** בנין דכרין. תימה דלא מייתי הך ברייתא בסוף גערה שנתפתחה (כתובות דף נג.) דבעי רבא מוכרת כתובתה לבעלה כמוכרת לאחרים דמי או לא מיהו התם נמי קאמר בתר דבעי הדר פשטה דכמוכרת לאחרים דמי ושמא מתוך ברייתא זו פשטה ולפי שאין כ״כ פשוטה לא הביאה שם: **כך** מוכרת כתובתה לבעלה לא הפסידה כתובה בנין דיברין. אע״ג דאיכה יכולה למחול כתובתה לבעלה לרבי מאיר מ״מ יכולה היא למכור ואע״ג דאסור להשהותה לרבי מאיר בלא כתובה וכן קי״ל מ״מ השמיענו בברייתא את הדין דאם אירע כן שמכרתה לבעלה לא הפסידה כתובת בנין דכרין א״ג במכרה התוספת אייבי:

מאי טעמא כדרבא כו׳. השתא משמע דשחכור דשן ועין מפקיע מידי שעבוד כמו שטר שחכור ותימה דביבמות פרק אלמנה (דף סו: ושם) פליגי במבנקת שום לבעלה היא אומרת כלי אני נוטלת והוא אומר דמיס אני נותן רב יהודה אמר הדין עמה משום שכתב בית אביה רבי אמי אומר הדין עמו וקאמר תניא כוותיה דרבי אמי עבדי לאן ברזל יולאין בשן ועין לאיש אבל לא לאשה ומה ראיה היא לר׳ אמי בהא אפי׳ רב יהודה מודה כיון דמחוסרת גוביינא אתי שחכור מפקיע מידי שעבוד כדאמר התם גבי איטעלא דמילתא דפרכוה אמיתנא דמודה רב יהודה דקנייה מיתנא דכיון דמחסרת גוביינא אתי הקדש מפקיע שעבוד ושמא אותו שהביא תניא כוותיה דר׳ אמי היה (ה) בגלות בריה דרבא שלא היה מושבה מחוסרת גוביינא כיון דאין יכול לגלגה במילתא אחריתי:

הקדש

ה״ג **דהשתא נמי לא מידי קא יהבה ליה: אי דנפישא כתובתה מכתובה דאורייתא.** שכתב לבתולה יותר ממאתים ולאלמנה יותר ממאה הראויה לה מן התורה אמאי לא הפסידה: **נוקמא אכתובה דאורייתא.** משום דרבי מאיר אסר לשהות עם אשתו אפילו שעה אחת בלא כתובה ותוספת תזכין לבעלה בטובת הנאה ואיתא ליה בחבליה: **כ״ה.** סלעים והוא מנה מאה זוז כתובת אלמנה ופחותה שבכתובות נקט: **כשם שלא תמכור.** קס״ד הכי קאמר כשם שאינה יכולה למכור בעודה תחתיו כך לא תפסיד מכתובתה כלום בשביל שום חבלה וזקק שתזיק בעודה תחתיו: **כתובת בנין דכרין.** בפרק נערה שנתפתתה (כתובות ד׳ נג:) בנין דכרין דיהוו ליכי מנאי אינון יהוון ירתון כסף כתובתיך יתר על מולקיהון דעם אחוהון. היו לו שתי נשים וכתובת האחת גדולה משל חבירתה ומתו שתיהן בחייו וירשן אם אחת בחייו וירשה אעפ״כ לא בטלה כתובתה אלא בניה אם יש לה בן זכר הימנו וכשבאין לחלוק בניו בנכסיו אחר מותו נוטלין אלו כתובת אמן ואלו כתובת אמן והשאר חולקין בשוה ואין יכולין בני הקיימת לומר אנו נטול כתובת אמנו שהיא כבעלת חוב ואתם אל תטלו שאין לאמכם כתובה שהרי בעלה ירשה וקיי״ל התם [נג.] דהמוכרת כתובתה לאחר בטובת הנאה ומתה בחיי בעלה וירשה מפסיד הלוקח אעפ״כ לא הפסידו בניה כתובת בנין דכרין ולא יאמרו בני חבירתה אמכם פשעה בה שאילו היתה קיימת לא היתה גובה שהרי לקוחות היו גובין אותה משום דאמרי להו זוזי אנסוה שהיתה צריכה למעות ולא לאפסדיהו נתכוונה: **בשן ועין לאשה.** הפילה היא את עינו וסימתה את עינו: **אכל לא לאיש.** סימא בעלה את עין העבד או הפיל את שינו לא יצא לחירות לפי שאין גופו קנוי לו: **סברוה.** בעלמא תרוייהו הני מנאי סבירא להו קנין פירות לאו כקנין הגוף דמי ובכא היינו טעמא דמאן דאמר לא לאיש ולא לאשה דאית ליה תקנת אושא הכך משום איש לא נפקי בלא תקנת אושא אשה נמי לא נפקי דאלים שעבודיה למהוי כקנין הגוף: **קודם פקנה.** הוי שעבודיה קיל כשאר קנין פירות דקיים לן דלאו כקנין הגוף דמי:

הקדש

דאי מחלה לגבי בעל לא קא מפסיד דהשתא נמי לא מידי קא יהבה ליה סוף סוף כל לגבי בעל ודאי מחלה ואטרוחי בי דינא בכדי לא מטרחינן אלא הא דתניא [ו]וכן היא שחבלה בבעלה לא הפסידה כתובתה אמאי תזבנינה ניהליה לכתובתה לבעלה בטובת הנאה בהא חבלה דאי מחלה לגבי בעל ליכא פסידא הא ודאי ר״מ היא [ז] דאמר [ח]אסור לאדם שישהא את אשתו אפילו שעה אחת בלא כתובה וטעמא מאי כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה הכא מגרש לה וגבי ליה בחבליה מינה אי הכי השתא נמי [ט]מגרש לה וגבי ליה בחבליה מינה כגון דנפיש כתובתה דמשום ההוא פורתא לא מפסיד טובא ואי דנפישא כתובתה מכתובה דאורייתא נוקמא אכתובה דאורייתא ואידך [י]תזבנה ניהליה בחבליה כגון דלא נפישא כתובתה מכתובה דאורייתא דהוי חבליה ארבעה זוזי דמשום ארבעה זוזי לא מפסיד עשרים וחמשה אלא הא דתניא [יא]כשם שלא תמכור והיא תחתיו כך לא תפסיד והיא תחתיו והא זימנין משכח לה דמפסדא והיכי דמי כגון דנפישא כתובתה מכתובה דאורייתא אמר רבא סיפא אתאן לכתובת בנין דכרין והכי קתני כשם שהמוכרת כתובתה לאחרים [יב]לא הפסידה כתובת בנין דכרין מאי טעמא זוזי הוא דאנסוה [יג]כך מוכרת כתובתה לבעלה לא הפסידה כתובת בנין דכרין מ״ט זוזי הוא דאנסוה לימא תקנת אושא תנאי היא דתני חדא עבדי מלוג יוצאין בשן ועין לאשה אבל לא לאיש ותניא אידך [יד]לא לאיש ולא לאשה סברוה דכולי עלמא קנין פירות לאו כקנין הגוף דמי מאי לאו בהא קא מיפלגי דמאן דאמר לאשה לית ליה תקנת אושא ומ״ד לא לאיש ולא לאשה אית ליה תקנת אושא לא דכולי עלמא אית להו תקנת אושא אלא כאן קודם תקנה כאן לאחר תקנה ואי בעית אימא אידי ואידי לאחר תקנה ואית להו תקנת אושא אלא למאן דאמר לאשה ולא לאיש מאי טעמא כדרבא דאמר רבא

הקדש

מסורת הש״ס

(ו) [תוספתא פ״ט], (ז) [כתובות נג.], (ח) [תוספתא פ״ט], (ט) [ל״ה וצל], (י) נ״ל וה״ג,

הגהות הב״ח

(ה) תוס׳ ד״ה מאי טעמא וכו׳ דומיה דר׳ אמי היה סבור בנאנאי בריה דר׳ יוסף בריה דרבא שלא:

גליון הש״ם

גמ׳ דאסר אסור לאדם שישהא. עיין כתובות דף לט ע״ב תוד״ה טעמא:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com